

PSY PATROLOWE

w służbie prewencyjnej

Fot. 1. PPS w szyku zwartym. Zdj. archiwum autora.

asp. szt. Dariusz Ratajczak

Zakład Kynologii Policyjnej CSP

Na przestrzeni wieków rola psów u boku człowieka ewoluowała. Początkowo do ich zadań należało pilnowanie i ochrona osad ludzkich przed wszelkimi niebezpieczeństwami. Uczestniczyły także w polowaniach. Obecnie pies to wierny towarzysz człowieka. Jest traktowany jak pełnoprawny członek rodziny, bywa asystentem i terapeutą osób chorych lub niepełnosprawnych oraz towarzyszy funkcjonariuszom publicznym w ich codziennej służbie.

Formacją, w której używa się najwięcej psów, bo aż 905 (stan na dzień 31.12.2022 r.), jest Policja. Psy policyjne dzieli się na następujące kategorie:

- 1) w służbie prewencyjnej:
 - a) patrolowe,
 - b) tropiące,
 - c) patrolowo-tropiące,
 - d) do wyszukiwania zapachów materiałów wybuchowych,
 - e) do wyszukiwania zapachów broni palnej i amunicji,
 - f) do wyszukiwania zapachów narkotyków,
 - g) do wyszukiwania zapachu zwłok ludzkich na lądzie,
 - h) do wyszukiwania zapachu zwłok ludzkich na wodzie;
- 2) w służbie kryminalnej:
 - a) do badań osmologicznych,
 - b) tropiące osoby według założeń mantrailingu;
- 3) w służbie kontrterrorystycznej – bojowe.

Każda z kategorii psów służbowych w służbie prewencyjnej wykorzystywana jest tylko w swojej specjalności, a w związku z tym ich użycie i efektywność jest różna i za-

leży od wielu czynników. Psy kategorii patrolowej służą w szczególności do:

- 1) służby patrolowej;
- 2) przeszukiwania terenu, pomieszczeń w celu odnalezienia osób;
- 3) zasadzek i działań blokadowych;
- 4) podejmowania działań w przypadkach określonych w ustawie z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 202, z późn. zm.);
- 5) realizacji zadań związanych z ochroną porządku lub bezpieczeństwa publicznego w trakcie zabezpieczenia imprez masowych i zgromadzeń.

Psów służbowych jako środka przymusu bezpośredniego używa się do:

- 1) odparcia zamachu na życie lub zdrowie policjanta lub innej osoby;
- 2) wykonywania czynności służbowych wobec osób, w stosunku do których użycie broni palnej jest dopuszczalne w przypadku:

PSY PATROLOWE

- a) konieczności odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na:
- życie, zdrowie lub wolność policjanta lub innej osoby albo konieczności przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu,
 - ważne obiekty, urządzenia lub obszary albo konieczności przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu,
 - mienie, który stwarza jednocześnie bezpośrednie zagrożenie życia, zdrowia lub wolności policjanta lub innej osoby, albo konieczności przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu;
- b) konieczności przeciwstawienia się osobie:
- niepodporządkowującej się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia broni, materiału wybuchowego lub innego niebezpiecznego przedmiotu, którego użycie może zagrozić życiu, zdrowiu lub wolności policjanta lub innej osoby,
 - która usiłuje bezprawnie odebrać broń palną policjantowi lub innej osobie uprawnionej do jej posiadania;
- c) bezpośredniego pościgu za osobą, wobec której istnieje uzasadnione podejrzenie, że popełniła przestępstwo:
- o charakterze terrorystycznym,
 - zabójstwa,
 - ciężkiego uszkodzenia ciała,
 - sprowadzenia katastrofy, niebezpieczeństwa katastrofy, niebezpieczeństwa powszechnego,
 - zgwałcenia, doprowadzenia do innej czynności seksualnej,
 - zabrania lub przetrzymywania zakładnika,
 - rozboju, kradzieży rozbójniczej, wymuszenia rozbójniczego.

Doskonałym przykładem efektywnego wykorzystania psów patrolowych w służbie jest utworzony w 2004 r. w Poznaniu Pluton Przewodników Psów Służbowych (PPPS), liczący obecnie 18 policjantów z psami. Jest to jedyna taka formacja, która decyzją nr 246 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 lipca 2011 r. w sprawie struktury organizacyjnej i etatowej oddziałów prewencji Policji i samodzielnych pododdziałów prewencji Policji (Dz. Urz. KGP Nr 6, poz. 43) została oficjalnie ujęta w struktury organizacyjne i etatowe Oddziału Prewencji Policji w Poznaniu.

Funkcjonariusze PPPS pełnią służbę na terenie garnizonu wielkopolskiego, jednak wielokrotnie zdarza się, że uczestniczą w działaniach na terenie całego kraju. Na co dzień pełnią służbę patrolową na terenie podległym dyżurnemu KMP w Poznaniu, jako patrol interwencyjny kontrolują znajdujące się w rejonie parki, lasy, skwery zielone. W razie potrzeby przemieszczają się w celu udzielenia wsparcia innym patrolom podczas podjętych interwencji wobec kilkusobowej grupy lub wobec osób niepodporządkowujących się poleceniom wydawanym przez policjantów. W takich przypadkach asekurują z psami przy czynnościach związanych z legitymowaniem i kontrolą osób, a w razie potrzeby przy zatrzymaniu i doprowadzeniu do właściwej terytorialnie jednostki. Cyklicznie wspomagają policjantów z Wydziału Konwojowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu przy etapowej wymianie więźniów i wzmocnieniu konwoju. Wówczas zadaniem przewodników z psami jest zabezpieczenie obszaru wymiany lub konwoju przed ewentualną próbą ucieczki lub wtargnięciem osób postronnych na zabezpieczony obszar.

Biorą również czynny udział w promowaniu Policji w organizowanych festynach, spotkaniach z młodzieżą i dziećmi. Podczas tych przedsięwzięć prezentują umiejętności użytkowe swoich podopiecznych oraz opowiadają o wspólnej służbie.

Pluton przewodników jest nieodzownym elementem podczas organizacji zabezpieczeń imprez masowych i różnego rodzaju zgromadzeń. Wraz z pododdziałem zwartym Policji wykonuje działania prewencyjne w razie zagroże-

Fot. 1. Szyki zwarte, pododdział OPP, psy i konie służbowe. Zdj. Leszek Świdorski.

Fot. 3. Działania z OPP. Zdj. archiwum PPPS.

nia lub zakłócenia bezpieczeństwa albo porządku publicznego. Podlega wtedy dowódcy zabezpieczenia i działa na jego polecenie. Współpraca w ramach takich przedsięwzięć przynosi zamierzone efekty dzięki systematycznym szkoleniom, w trakcie których przewodnicy z psami uczą się tworzenia szyków, ugrupowań i sposobów przemieszczania z pododdziałami Policji oraz Plutonem Konnym Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu. Dzięki doświadczeniu i zgraniu PPPS zabezpiecza niemal każde wydarzenie o podwyższonym stopniu zagrożenia na terenie garnizonu wielkopolskiego.

Podobnie jak policjanci z OPP, przewodnicy psów przygotowani są do przedsięwzięć związanych z prowadzeniem zorganizowanych działań pościgowych za osobą ściganą:

- 1) co do której zachodzą przesłanki do jej zatrzymania w trybie art. 15 ust. 1 pkt 2, 2a i 3, art. 15 ust. 3 oraz art. 15a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, a inne środki okazały się bezcelowe lub nieskuteczne;
- 2) skazaną, tymczasowo aresztowaną, zatrzymaną lub z zaburzeniami psychicznymi, która zbiegła z miejsca prawnej izolacji, konwoju lub doprowadzenia;
- 3) poszukiwaną, o której mowa w art. 14 ust. 1 pkt 2 ustawy o Policji.

Dokonując pościgu z użyciem psa służbowego, należy dobrać taktykę pościgu do terenu działań, uwzględnić przeszkody terenowe i możliwe miejsca ukrycia się osoby ściganej oraz możliwość ataku na policjanta podczas zatrzymania.

Podsumowując, należy stwierdzić, że przykład Plutonu Przewodników Psów Służbowych w Poznaniu pokazuje, jak ważną rolę spełniają psy patrolowe w strukturach organizacyjnych Policji. Od momentu utworzenia przewodnicy z psami stali się nieodzownym elementem działań oddziału prewencji, niezbędnym i sprawdzającym

się w różnych sytuacjach. Stworzenie takiego pododdziału było dobrym rozwiązaniem i stanowi dzisiaj wzór do naśladowania dla innych garnizonów.

Akty prawne:

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz. 171, z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie psów służbowych i koni służbowych w Policji (Dz. U. poz. 2467).

Zarządzenie nr 91 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 października 2022 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań z użyciem psów służbowych w Policji (Dz. Urz. KGP poz. 225).

Zarządzenie nr 45 Komendanta Głównego Policji z dnia 21 czerwca 2018 r. w sprawie organizowania i prowadzenia przez Policję działań pościgowych (Dz. Urz. KGP poz. 75).

Zarządzenie nr 768 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 sierpnia 2007 r. w sprawie form i metod wykonywania zadań przez policjantów pełniących służbę patrolową oraz koordynacji działań o charakterze prewencyjnym (Dz. Urz. KGP z 2018 r. poz. 108).

Zarządzenie nr 1114 Komendanta Głównego Policji z dnia 19 grudnia 2006 r. w sprawie szyków, ugrupowań oraz przemieszczania oddziałów i pododdziałów Policji (Dz. Urz. KGP z 2007 r. Nr. 1 poz. 1).

Decyzja nr 12 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 stycznia 2016 r. w sprawie utworzenia, struktury organizacyjnej i etatowej oddziałów prewencji Policji oraz samodzielnych pododdziałów prewencji Policji (Dz. Urz. KGP poz. 2).

Summary

Patrol dogs in the preventive service

The article concerns the use of patrol dogs in daily service. On the example of the Platoon of Service Dog Handlers, which has existed for almost 20 years in the organisational structure of the Police Prevention Unit in Poznań, it was presented how dogs can be used in service, so that they not only have a preventive effect, but first of all constitute an appropriate argument in the hands of police officers – dog handlers. As a means of direct coercion, the service dog brings measurable effects during various police actions.

Tłumaczenie: Katarzyna Olbryś